

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут філософський

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практикум з філософської пропедевтики

Освітня програма Філософія

Спеціальність 033 Філософія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Практикум з філософської пропедевтики
Викладач (-і)	Даниляк Ростислав Петрович
Контактний телефон викладача	0978836373
Е-mail викладача	danylyak@i.ua
Формат дисципліни	1. Цикл професійної підготовки. 2.2. Вибіркові дисципліни. 2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ.
Обсяг дисципліни	90 год. (3,0 кредити)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	

2. Анотація до курсу

Предмет „Практикум з філософської пропедевтики” є логічним продовженням предметів „Вступ до філософії” та „Вступ до спеціальності”, що читаються першокурсникам спеціальності 033 „Філософія”. Цільовою аудиторією дисципліни, таким чином, є студенти, які вже засвоїли на елементарному рівні базові філософські категорії, знають про існування різноманітних філософських течій та напрямів, мають уявлення про складну структуру філософського знання (галузі філософського дослідження). Якщо „Вступ до філософії” та „Вступ до спеціальності” дають студентам-першокурсникам уявлення про те, *що* є філософія, то „Практикум з філософської пропедевтики” має за мету дати відповідь на питання „*як?*”, точніше кажучи, за допомогою яких засобів філософ створює знання. Тому основна увага в межах запропонованої дисципліни зосереджується на питаннях методології, – як загальнонаукової (зокрема, методології гуманітарних досліджень), так і філософської.

Виклад матеріалу та, відповідно, входження в тему, підпорядковані принципу „руху від загального до конкретного”, тому спочатку дається окреслення понять „метод” і „методологія” в цілому (Тема 1), далі розглядаються загальнофілософські методологічні програми як рівень фундаментальних світоглядних засновків пізнання (Тема 2), загальнонаукові та загальнологічні методи як основний інструментарій суб’єкта (Тема 3) та, врешті-решт, прикладний аспект методологічного знання, а саме, особливості та способи отримання й опрацювання інформації (Тема 4), зокрема, на прикладі курсової роботи як форми студентської навчально-наукової діяльності (Тема 5).

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни „Практикум з філософської пропедевтики” є пояснити студентам місце і роль методології у пізнанні взагалі, головні риси найважливіших методологічних позицій сучасної філософії (феноменологічної, герменевтичної, системної, діалектико-логічної тощо), багаторівневу структуру методології, найважливіші принципи ведення пошукової та аналітичної роботи.

Завдання дисципліни: експлікувати провідні методологічні позиції сучасної філософії; розкрити зміст методів емпіричного, емпірико-теоретичного та теоретичного етапів науково-пізнавальної діяльності; пояснити технології здійснення пошуково-аналітичної роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- риси провідних позицій у філософській методології;
- зміст та особливості застосування методів пізнання у філософському дослідженні;
- найважливіші змістовні та формальні вимоги до проведення науково-філософських досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *вміти*:

- застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності, інтегрувати їх в інші галузі філософських досліджень;
- відрізнити науковий підхід до об'єкта дослідження від інших підходів.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетентності загальнонаукові:

- Знання основних особливостей наукового пізнання
- Розуміння змісту найважливіших методологічних парадигм

Компетентності інструментальні:

- Здатність самостійно досліджувати теоретичні та прикладні проблеми філософії
- Здатність оперувати найважливішими методами наукового пізнання

Компетентності професійні:

- Здатність розрізняти змістовні та формальні складові процесів та явищ, що вивчає філософія
- Здатність аналізувати структуру явищ та процесів, функції елементів систем, що вивчаються філософією

Компетентності соціальні:

- Здатність критично мислити
- Здатність аргументувати на захист власної позиції

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	54

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2-й семестр	033 Філософія	I курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання

<p>Тема 1. Метод та методологія</p> <p>Поняття методу. Номінальне та реальне визначення методу. Співвідношення методу та суб'єкта, методу та об'єкта. Відмінність методу від інших форм пізнавальної діяльності. Поняття методології. Поняття методики. Складові методу. Властивості методу. Класифікація методів та її підстави.</p>	<p>лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Карамішева Н. В. Логіка. Пізнання. Евристика: Посібник для студентів та аспірантів / Карамішева Н. В. – Львів : Астролябія, 2002. – 352 с. 2. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с. 3. Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство „Экзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”). 4. Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с. 5. Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование). 6. Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЕ, 2002. – 292 с. 	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.</p>	<p>40 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>лютий 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>
<p>Тема 2. Методологічні програми сучасної філософії</p> <p>Особливості сучасної методологічної ситуації у філософії. Потреба у філософському методі.</p>	<p>лекція, 4 год. семінарське заняття, 4 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Микешина Л. А. Философия науки : Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. Пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с. 2. Новая философская энциклопедия: В 4 т. / Ин-т философии РАН. – М.: Мысль, 2010. 3. Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. 	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.</p>	<p>40 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>березень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

<p>Класифікації філософських методів (методологій). Методи трансцендентальної аналітики.</p> <p>Трансценденталії, їхнє співвідношення з універсаліями.</p> <p>Зведення до трансценденталій.</p> <p>Методи логічного, категоріального, системно-структурного та структурно-функціонального аналізу. Основні поняття системного аналізу.</p> <p>Герменевтичний метод. Текст, інтерпретація, герменевтичне коло.</p> <p>Діалектико-логічний метод. Розвиток діалектики як методу.</p> <p>Діалектичні поняття та закони.</p> <p>Феноменологічний метод.</p> <p>Феноменологічна редукція. Ейдетичний аналіз.</p>		<p>Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с.</p> <p>4. Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование).</p> <p>5. Шпигельберг Г. Феноменологическое движение. Историческое введение / Герберт Шпигельберг / Пер. с англ. / Перевод группы авторов под ред. М. Лебедева, О. Никифорова (Ч.3). – М. : „Логос”, 2002. – 680 с.</p> <p>6. Шульга Е. Н. Когнитивная герменевтика / Е. Н. Шульга. – М.: [б.в.], 2002. – 235 с.</p>			
---	--	--	--	--	--

<p>Тема 3. Загальнологічні та загальнонаукові методи.</p> <p>Відмінність загальнологічних та загальнонаукових методів від загальнофілософських. Завдання, результати та методи емпіричного етапу пізнання. Спостереження, вимірювання, опис, порівняння, експеримент, модельний експеримент (моделювання). Емпіричні методи гуманітарного пізнання. Зміст, завдання, переваги, недоліки, правила спостереження. Різновиди спостережень. Зміст, різновиди, недоліки опису. Зміст, переваги, правила порівняння. Завдання та методи емпірико-</p>	<p>лекція, 4 год. семінарське заняття, 4 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. Пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с. 2. Новая философская энциклопедия: В 4 т. / Ин-т философии РАН. – М.: Мысль, 2010. 3. Общие проблемы философии науки: Словарь для аспирантов и соискателей / сост. и общ. ред. Н. В. Бряник; отв. ред. О. Н. Дьячкова. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2007. – 318 с. 4. Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство „Экзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”). 5. Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование). 6. Философия науки: учеб. пособие для вузов / под ред. С. А. Лебедева. – Изд. 5-е, перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Альма Матер, 2007. – 731 с. – („Gaudeamus”). 7. Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с. 	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.</p>	<p>40 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>квітень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>
---	---	---	--	---	---

<p>теоретичного етапу пізнання. Аналіз, синтез, аналогія, дедукція, індукція, екстраполяція, систематизація, класифікація, типологія. Аналіз в гуманітарному пізнанні: первинний аналіз (експрес-аналіз) та методи атестації тексту. Класифікаційні методи. Формалізація, абстрагування, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, теоретичне моделювання як перехід до теоретичного пізнання. Абстрагування та ідеалізація в гуманітарних науках. Завдання, результати та методи теоретичного етапу пізнання. Гіпотетико-дедуктивний, конструктивно-генетичний,</p>					
--	--	--	--	--	--

<p>історичний та логічний методи, перевірка (верифікація), фальсифікація, логічне (математичне) доведення, аксіоматико-дедуктивний, метод сходження від абстрактного до конкретного, системний метод.</p>					
<p>Тема 4. Принципи дослідницько-аналітичної роботи.</p> <p>Джерела та способи збору інформації. Різновиди публікацій з гуманітарних дисциплін. Принципи підбору літератури. Особливості роботи з Інтернет-джерелами. Опрацювання інформації. Методики опрацювання текстів. Поняття про бібліографічний опис.</p>	<p>лекція, 4 год. семінарське заняття, 4 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Даниляк Р. П. Методичні рекомендації з підготовки курсових робіт: Для студентів напряму 0301 „Філософія” / Даниляк Р. П. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 40 с. 2. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: метод. рекомендації з впровадження / уклали: Галевич О. К., Штогрин І. М. – Львів: [б.в.], 2008. – 20 с. 3. Кулинкович Т. О. Основы научного цитирования: метод. пособие для студентов и магистрантов, обучающихся по спец. 1–23 01 04 „Психология” / Т. О. Кулинкович. – Минск: БГУ, 2010. – 58 с. 4. Курносов Ю. В. Аналитика: Методология, технология и организация информационно-аналитической работы / Ю. В. Курносов, П. Ю. Конотопов. – М.: Русаки, 2004. – 512 с. 	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.</p>	<p>40 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>травень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>
<p>Тема 5. Написання та оформлення курсової роботи.</p>	<p>лекція, 4 год. семінарське</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гараніна Г. Г. Західно-європейська філософія XIX століття. Методичні вказівки до виконання курсової роботи / Г. Г. Гараніна. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 	<p>Підготовка конспекту семінарського</p>	<p>40 балів (усні відповіді на семінарських</p>	<p>червень 2020 р. (згідно з</p>

<p>Підготовка до написання курсової роботи. Тема курсової роботи та її проспект. Структура курсової роботи. Вступ до курсової роботи: актуальність, ступінь розробки проблеми, мета та завдання, об'єкт і предмет. Вимоги до змісту та висновків курсової роботи. Формальні вимоги до курсових робіт з філософських дисциплін.</p>	<p>заняття, 4 год.</p>	<p>2007. – 20 с. 2. Даниляк Р. П. Методичні рекомендації з підготовки курсових робіт: Для студентів напряму 0301 „Філософія” / Даниляк Р. П. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 40 с. 3. Даниляк Р.П. Написання курсової роботи: Методичні рекомендації для студентів напряму підготовки 033 – „Філософія” / Ростислав Даниляк. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. – 44 с. 4. Дойчик М. В. Методичні рекомендації з підготовки бакалаврських, дипломних та магістерських робіт : Для студентів напряму 0301 „Філософія” / М. В. Дойчик. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. – 40 с. 5. Кулинкович Т. О. Основы научного цитирования: метод. пособие для студентов и магистрантов, обучающихся по спец. 1–23 01 04 „Психология” / Т. О. Кулинкович. – Минск: БГУ, 2010. – 58 с. 6. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів / Колектив авторів: М. І. Соловей, Є. С. Спіцин, К. К. Потапенко, З. М. Шалік. – К.: Ленвіт, 2004. – 143 с. 7. Філософія: освітньо-професійний комплекс: напрям підготовки 0301 – філософія, спеціальність філософія (6.030100; 7.030101; 8.030101): навч.-метод. посібник / Упоряд. : А. Є. Конверський, В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко та ін. / За ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 464 с.</p>	<p>заняття, 10 год. Підготовка до написання тесту, 4 год.</p>	<p>заняттях впродовж семестру) 10 балів (написання тесту)</p>	<p>електронним розкладом)</p>
6. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Загальна кількість балів в межах залікового курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «незадовільно»; 50 – 69 балів – «задовільно»; 70 – 89 балів – «добре», 90 – 100 балів – «відмінно». Оцінка для поточної успішності (максимум – 50 балів) розраховується як середнє арифметичне з усіх отриманих на семінарських заняттях, помножене на 10. Приклад: $((3+4+4+4) / 4) \times 10 = 3,75 \times 10 = 38$ (балів). Екзамен оцінюється у максимальні 50 балів.</p>				
<p>Вимоги до письмової</p>	<p>Одна письмова робота у вигляді тестів.</p>				

роботи	Тест охоплює матеріал всіх тем. Кількість тестових завдань: 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 5. Кількість вірних відповідей: кілька. Час виконання: 30 хв. (в межах семінарського заняття).
Семінарські заняття	В межах дев'яти запланованих семінарських занять є обов'язковими чотири усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно». Обов'язковим є написання однієї тестової роботи на семінарському занятті 9. Результат оцінюється як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше чотирьох оцінок (двох – за усні відповіді та двох – за письмові роботи) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для допуску до екзамену.

7. Політика курсу

Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій.

8. Рекомендована література

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учебное пособие / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – 2-е изд., испр. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
2. Будко В. В. Философия науки: Учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консум, 2005. – 268 с.
3. Гараніна Г. Г. Західно-європейська філософія ХІХ століття. Методичні вказівки до виконання курсової роботи / Г. Г. Гараніна. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. – 20 с.
4. Даниляк Р. П. Методичні рекомендації з підготовки курсових робіт: Для студентів напряму 0301 „Філософія” / Даниляк Р. П. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2012. – 40 с.
5. Даниляк Р.П. Написання курсової роботи: Методичні рекомендації для студентів напряму підготовки 033 – „Філософія” / Ростислав Даниляк. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. – 44 с.
6. Даниляк Р.П. Практикум з філософської пропедевтики: методичні рекомендації / Р.П. Даниляк. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 35 с.
7. Дойчик М. В. Методичні рекомендації з підготовки бакалаврських, дипломних та магістерських робіт: Для студентів напряму 0301 „Філософія” / М. В. Дойчик. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. – 40 с.
8. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: метод. рекомендації з впровадження / уклали: Галевич О. К., Штогрин І. М. – Львів: [б.в.], 2008. – 20 с.
9. Карамішева Н. В. Логіка. Пізнання. Евристика: Посібник для студентів та аспірантів / Карамішева Н. В. – Львів: Астролябія, 2002. – 352 с.

10. Куликович Т. О. Основы научного цитирования: метод. пособие для студентов и магистрантов, обучающихся по спец. 1–23 01 04 „Психология” / Т. О. Куликович. – Минск: БГУ, 2010. – 58 с.
11. Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. Пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с.
12. Новая философская энциклопедия: В 4 т. / Ин-т философии РАН. – М. : Мысль, 2010.
13. Общие проблемы философии науки: Словарь для аспирантов и соискателей / сост. и общ. ред. Н. В. Бряник; отв. ред. О. Н. Дьячкова. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2007. – 318 с.
14. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с.
15. Справочник библиографа / Науч. ред. А. Н. Ванеев, В. А. Минкина. – 3-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Профессия, 2006. – 592 с. – (Серия „Библиотека”).
16. Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство „Экзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”).
17. Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с.
18. Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование).
19. Философия науки: учеб. пособие для вузов / под ред. С. А. Лебедева. – Изд. 5-е, перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Альма Матер, 2007. – 731 с. – („Gaudeamus”).
20. Філософія: освітньо-професійний комплекс: напрям підготовки 0301 – філософія, спеціальність філософія (6.030100; 7.030101; 8.030101): навч.-метод. посібник / Упоряд.: А. Є. Конверський, В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко та ін. / За ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 464 с.
21. Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с.

Викладач Даниляк Ростислав Петрович